

УДК 336.1:352

Ступницька Т.М.

кандидат економічних наук, доцент

кафедра обліку та аудиту

Одеська національна академія харчових технологій

вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039

E-mail: t.stupnitska@yandex.ru

Немченко Г.В.

Студентка 4 курсу фінансово-економічного факультету

Одеський національний економічний університет

вул. Преображенська, 8, м. Одеса, Україна, 65082

E-mail: annem2956@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглянуті проблеми фінансової децентралізації. Визначені джерела фінансування місцевих бюджетів та з'ясовані шляхи покращення соціального розвитку регіонів. Запропоновано розрахунок доходів регіонального бюджету на кількість населення, за допомогою якого можна оцінювати можливості регіону у соціальному розвитку, необхідність субвенцій. Зроблені пропозиції по пошуку джерел фінансування місцевих бюджетів з урахуванням потенціалів регіонів.

Ключові слова: фінансова децентралізація, витрати та доходи місцевих бюджетів, ефективність фінансової децентралізації.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Основною метою ринкової економіки є підвищення життєвого рівня населення. Як свідчить досвід на місцевому рівні є можливість вирішити соціальні проблеми значно ефективніше, ніж на рівні держави. Це вимагає проведення фінансової децентралізації, наслідком якої є передача і делегування видаткових повноважень, створення фінансової бази органів місцевого і регіонального самоврядування, розробка вирішення місцевих завдань. Ось чому складовою частиною економічних реформ в Україні виступає фінансова децентралізація, є актуальною проблемою, яка вимагає свого дослідження.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Дослідження проблеми фінансової децентралізації знайшли відображення в працях Дж. К. Ван Хорна, Л.Новаковського, А.Гальчинського, А.Ткачука, І.С.Волохової, Д.В.Нехайчука та інших вчених. Незважаючи на це багато проблем фінансової децентралізації залишаються невирішеними, і в першу чергу пошук джерел наповнення місцевого бюджету та його ефективного використання.

Формування цілей дослідження. Метою дослідження є визначення такої економічної категорії як фінансова децентралізація, пошук джерел наповнення та раціонального використання місцевого бюджету, що покращить соціальне становище у регіоні.

Вклад основних результатів та їх обґрунтування. Проблеми фінансової децентралізації сьогодні важко вирішити, що пов'язано з відсутністю в законодавстві, в Конституції України відповідних

положень. Іноді політичні аспекти децентралізації превалюють над економічними, що пов'язано з Мінськими угодами.

Основні засади фінансового зміцнення місцевої влади закладено в статті 9 Європейської Хартії місцевого самоврядування, де сказано, що «органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. Частина фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів, розмір яких вони мають повноваження встановлювати в межах закону» [1]. Такі права вперше в історії незалежної України пропонується закріпити у проекті Закону про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади, нещодавно поданому Президентом на розгляд Верховної Ради. У пропозиції змін до статті 142 Конституції України, зокрема, зазначається, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є:

– земля, рухоме і нерухоме майно, природні ресурси, інші об'єкти, що є у комунальній власності територіальної громади;

– місцеві податки і збори, частина загальнодержавних податків та інші доходи місцевих бюджетів.

Якщо вже йдеться про фінансову децентралізацію, порівняймо із формулюванням відповідної статті чинної Конституції України, де такою основою названо лише «доходи місцевих бюджетів та інші кошти».

Фінансова децентралізація означає не тільки наповнення бюджету. Вона робить прозорими фінансові потоки (отже, завдається нищівний удар по корупції) та збільшує зацікавленість органів місцевого самоврядування в реалізації податкового потенціалу своєї адміністративно-територіальної одиниці. Крім того, децентралізація значно розширює можливості місцевої влади у здійсненні зовнішніх запозичень – своєрідних «підйомних» коштів. Якщо раніше позичальниками, наприклад, Європейського банку реконструкції та розвитку, могли виступати тільки містамільйонники, то тепер напругу брати кредити у них можуть усі обласні центри, а також міста з населенням у 300 тисяч. А це вже шлях до залучення креативного людського капіталу і рішучий удар по стереотипних уявленнях про «провінцію», де покращити інфраструктуру, отримати якісні соціальні послуги, знайти роботу, реалізувати себе неможливо в принципі.

Фінансова (точніше, фіскальна) децентралізація дала громадам той необхідний стимул, який дав їм змогу набратися сил і визначитися, як формувати самодостатні об'єднані територіальні громади [2].

Зараз в Україні відсутні надійні джерела надходження коштів до регіонів, громад. Так, наприклад, запропоновано фінансувати будівництво дороги Одеса – Рені за рахунок штрафних надходжень з таможні. А якщо їх кількість зменшиться, то будівництво зупиниться або розтягнеться на багато років. Ускладнює ситуацію і те, що з 2016 року кошти надходять до міст від регіонів на спеціальний рахунок, а бюджети районів вже відсутні. В результаті кошти не дійдуть не тільки до громад, але й до районів, що може народжувати різні корупційні схеми, а соціальний розвиток погіршуватись. ПТУ, які дали у 2016 році на отримання за рахунок бюджетів міських органів влади знаходяться у важкому становищі. Під загрозою опинилось навчання молоді, тому що у бюджеті міст відсутні кошти на отримання ПТУ.

В різних регіонах існують податки надходжень до місцевих бюджетів, які суттєво відрізняються і іноді зовсім необґрунтовані. Наприклад, за рішенням місцевої ради податки на нерухомість в Одесі значно вище ніж у Києві, хоча вартість житла у столиці вище. Передані громадам повноваження не співпадають з їх фінансами. Як вважає М.А. Зінченко: «...нормативно закріплені механізми перерозподілу ВВП, законодавча обмеженість повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема, в частині використання податкового методу формування вхідних фінансових потоків місцевих бюджетів призводить до їх фінансової залежності від центру. Водночас, органи місцевої влади наділені достатньо широким колом повноважень, делегованих державою, виконання яких вимагає наявності в розпорядженні відповідних інституцій управління значних фінансових ресурсів. У цьому зв'язку пріоритетності набуває вирішення органами місцевої влади завдання із здійснення заходів щодо збалансування вхідних фінансових потоків місцевих бюджетів» [3].

Все це вимагає реформування Податкового

кодексу України, який би дозволяв враховувати децентралізацію – надавати можливість місцевим органам влади акумулювати кошти на соціальний розвиток регіону.

Для цього місцеві податки повинні бути стабільними, не змінюватись щорічно. Це дозволить здійснювати на перспективу планування та прогнозування надходжень податків до регіону, а за рахунок отриманих фінансових ресурсів впливати на зростання, або навпаки скороченню обсягів виробництва (у випадку екологічно небезпечних підприємств), їх модернізації. В реальності же у 2016 році місцевим громадам надані необмежені повноваження на виконання яких відсутні кошти, що робить місцевий бюджет хронічно дефіцитним, а виконати його неможливо. Покрити же його дефіцит за рахунок грошової емісії неможливо, тому що право на її здійснення має лише держава. Ось чому в цих умовах зростає значення фінансового забезпечення регіонів. Як вважає В.М.Опарін, фінансове забезпечення регіону може здійснюватися «на основі відповідної системи фінансування, яке може здійснюватися через самофінансування, кредитування та зовнішнє фінансування (надання суб'єктам на безповоротній і безоплатній основі)» [4]. Слід відзначити, що в умовах глибокої кризи банківської системи можливості кредитування майже відсутні, тому викликає потреба пошуку нових нестандартних джерел фінансування регіонів.

Не з'ясовані до кінця витрати регіонів на соціальний розвиток, наскільки вони доцільні для громад та держави. Якщо виникають суперечності між державою, регіоном та громадами, а вони можуть існувати, то який повинен бути механізм вирішення проблем. В залежності від цього повинні здійснюватися субвенції, мабуть існувати ще якісь джерела «дофінансування» в залежності від економічних, соціальних інтересів громад та держави. Для цього потрібно вивчати потенційні можливості регіонів (економічні, демографічні, наукові та інші), що дозволить з'ясувати ефективність залучення коштів у ту або іншу громаду, а в деяких випадках можливість об'єднання фінансових ресурсів декілька громад для здійснення великих інвестиційних проєктів, наприклад, з залученням іноземного капіталу. На думку Волощук Н.Ю.: «Перехід до нової якості регіонального менеджменту в умовах децентралізації владних повноважень неможливий без забезпечення партнерства між державою, бізнесом та громадськістю. Така співпраця посідає провідне місце серед механізмів, що дозволяють ефективно вирішити проблему обмеженості ресурсів місцевого розвитку в процесі підприємницької діяльності шляхом об'єднання зусиль, потенціалів та узгодження інтересів» [5].

Не розроблені принципи розподілу субвенцій, їх відсутність може також народжувати корупційні схеми. У 2016 році передбачається надання 1 млрд. грн. субвенцій для 159 громад [6].

Повинні бути здійсненні дослідження по взаємозв'язку регіональної влади і громад, передача фінансових ресурсів і повноважень громадам. Мабуть, коли у регіоні одна громада взаємовідносини з

владою повинні відрізнятися там, де є декілька громад.

Слід відзначити, що можливості громад у різних регіонах будуть відрізнятися у зв'язку з тим, що вони мають неоднаковий потенціал, і в першу чергу науковий.

У розвитку інноваційно-інвестиційного бізнесу велике значення має венчурний капітал. Дж.К.Ван Хорн, кажучи про венчурний капітал пише: «Крім заможних людей, існують інвестор-організації, такі, як пенсійні фонди, трасти, компанії, які займаються страхуванням життя. Їх мета у тому, щоб визначену частку портфелю, зазвичай не більше 10%, інвестувати, на всякий випадок, у нові компанії. Деякі з цих інвесторів мають регіональні представництва у місцевостях з більшою концентрацією фірм високих технологій. Інтерес банків до венчурних підприємств зріс, коли отримала популярність концепція банка-холдингової компанії, за допомогою якої під егіду холдингів підпадають ряд небанківських фінансових послуг» [7].

Безумовно, наповнити місцевий бюджет можна за рахунок податків, які залишаться після відрахувань у центральний державний бюджет. З цією метою деякі вчені, наприклад, Д. В. Нехайчук, вважають, що «найбільш ефективним заходом є закріплення за місцевими бюджетами частини податку на прибуток підприємств. Це створить зацікавленість для них в активізації роботи щодо сприяння зростанню надходжень цього податку та покращення умов для ведення бізнесу» [8]. Автор також пропонує для наповнення місцевого бюджету посилити фіскальне навантаження на нерухомість значної площі.

З таким підходом не можна погодитись, оскільки значна кількість підприємств і не тільки в АПК, а в усьому народногосподарському комплексі країни є збитковими. Тому відрахування з прибутків до місцевого бюджету частини податків можливо у майбутньому, коли країна зробить економічні реформи і «вийде» з системної кризи.

Збільшення фіскального навантаження на нерухомість повинно здійснюватися від якості та вартості житла, а не тільки від площі. В Україні значна кількість будівель знаходяться у аварійному стані, вимагають значного фінансування на ремонт або будівництва нового житла. В умовах збільшення комунальних платежів здійснювати фіскальне навантаження буде також невірним і малоефективним. Тому вважаємо, що лише за рахунок податків сьогодні наповнити місцеві бюджети разом підняти добробут громади неможливо.

Погіршує ситуацію у АПК і індексація земель у 2016 році, що збільшує податки землекористувачів. На думку академіка Л.Новоковського 1% від вартості гектара рілля у 2015 році склав 257 грн., а у цьому 369 грн. Бюджет сільських рад від цього не дуже збільшиться, а ціни на продовольство значно зростуть, тому що селяни будуть платити значно більше податків [9]. Крім того, значна частка земель особистих господарств передається великим сільськогосподарським підприємствам або вилучаються

міською владою, що викликає обурення і виступи селян і зменшує виробництво продовольства у країні.

Не відповідає вимогам і екологічний податок, який надходить до бюджету і використовується не за призначенням, тому що в умовах існуючої децентралізації громадам не вистачає коштів на соціальний розвиток.

Допоможе наповнити місцевий бюджет випуск місцевих цінних паперів під реальні програми розвитку. Серед таких програм можуть бути вирощування та виробництво екологічно чистих продуктів, частину з яких можна експортувати у країни ЄС.

У регіонах, де є великі вищі навчальні заклади, доцільно дозволити вченим займатись підприємницькою діяльністю, створювати інноваційні продукти, технології і впроваджувати у виробництво. Необхідно розробляти такі програми розвитку, які швидко окупилися і приносили регіону прибутки. Як справедливо вважає І.С.Волохова: «В Україні досі органи місцевого самоврядування не набули досвіду ефективного впливу на зростання податкового потенціалу. Стиль вирішення місцевих справ залишається адміністративно-командним. Його підтримують органи державної влади як на центральному рівні, так і на місцях. Права громадян брати участь у вирішенні місцевих справ...залишаються не реалізованими» [10]. Випуск місцевих цінних паперів, з одного боку, дозволить мобілізувати вільні кошти населення, яке не довіряє банківській системі, отримати додаткові доходи (дивіденди від цінних паперів), а з другого – створити робочі місця для виконання програм розвитку регіону.

Слід відзначити, що якщо ефективність підприємства визначається обсягами прибутку, то ефект від децентралізації повинен оцінюватись показниками бюджетного навантаження, дефіциту і в першу чергу соціальним ефектом (зменшенням безробіття, збільшенням тривалості життя, покращенням екологічного становища у регіоні). Потрібно також враховувати структуру економіки регіону, його потенціал, а це передбачає визначення пріоритетів його розвитку. Наприклад, у якості пріоритетів розвитку у Одеській області можна вважати інноваційну (у місті багато наукових установ, вузів), рекреаційну (добрі природно-кліматичні умови для покращення здоров'я) та агропромислову (має значні плодючі ґрунти та фахівці сільського господарства) діяльності.

На нашу думку, доцільно розраховувати доходи місцевого бюджету на кількість населення, що дозволить враховувати достатність коштів на одну особу в регіоні. Чим менше населення і більше доходи регіону, тим більше буде це відношення. За допомогою цього відношення можна оцінювати можливість регіону у соціальному розвитку, а разом необхідність субвенцій, розробляти заходи по підвищенню ефективності потенціалу, який знаходиться на території громади.

Сприятим розвитку фінансової децентралізації у майбутньому (коли завершиться економічна криза) буде створення за допомогою НБУ регіональних банків розвитку, які стануть не тільки акумулювати, а й

витрачати і контролювати кошти місцевих бюджетів, а в деяких випадках надавати для особливо важливих інвестиційних проектів пільгові кредити. Таким чином децентралізація повинна сприяти розвитку економіки регіону, структурним її змінам, зробити інвестиційно-інноваційно привабливою. Забезпечити реалізацію цих завдань зобов'язаний контроль, який виступає функцією управління в регіоні. Важливе значення відводиться фінансовому контролю – одній з форм управління фінансами, особлива сфера контролю, зумовлена формуванням і використанням фінансових ресурсів у всіх структурних підрозділах економіки регіону. Фінансово-господарський контроль виконує такі основні функції: профілактичну, інформаційну і мобілізуючу. Незважаючи на існування фінансового контролю корупція, зловживання у країні і регіонах залишається на достатньо високому рівні. У зв'язку з цим доцільно фінансовий контроль доповнювати ще громадським, а при прийнятті рішень по витрачання бюджетних

коштів на великі проекти, залучати фахівців, науковців.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, за результатами проведеного дослідження було надано визначення фінансової децентралізації. Показано, що у сучасних умовах місцеві бюджети мають у 2016 році хронічний дефіцит, який не дозволяє виконувати соціальні програми. Запропоновано розрахунок доходів регіонального бюджету на кількість населення, за допомогою якого можна оцінювати можливості регіону у соціальному розвитку, необхідність субвенцій. Зроблені пропозиції по пошуку джерел фінансування місцевих бюджетів з урахуванням потенціалів регіонів (наукового, екологічного, природного та інших). Для цього пропонується випуск місцевих цінних паперів, пільгове кредитування регіональним банком розвитку. Жорсткий всебічний контроль за використанням коштів громади зменшить корупцію і покращить ефективність виробництва та надходження прибутків до місцевих бюджетів.

Література

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.in.ua/yevropejska-hartiya-mistsevogo-samovr/>
2. Фінансова децентралізація: «підйомні» для громад. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitution.gov.ua/publications/item/id/47>
3. Зінченко М.А. Управління фінансовими потоками місцевих бюджетів України : автореф. дис. канд. ек. наук : спец. 08.00.08 – «Гроші, фінанси і кредит» / М.А.Зінченко. – Одеса, 2015. – 19 с.
4. Опарин В.М. Финансовая система Украины: Теоретико-методологические аспекты: [монографія] / В.М.Опарин. – К.: КНЕУ, 2005. – 239 с.
5. Волощук Н.Ю. Регіональні особливості розвитку сфери малого підприємництва : автореф. дис. канд. ек. наук : спец. 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Н.Ю.Волощук. – Чернігів, 2016. – 23 с.
6. Ткачук А. С конституцией или без, децентрализация началась. Теперь только не навреди! [Электронный ресурс] / А.Ткачук // Зеркало недели. – 31.01.2016. – Режим доступа: <http://gazeta.zn.ua/internal/anatoliy-tkachuk-s-konstituciey-ili-bez-decentralizaciya-nachalas-teper-tolko-ne-navredi-.html>
7. Ван Хорн Дж. К. Управление финансами / Дж. К.Ван Хорн. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 800 с.
8. Нехайчук Д.В. Організаційно-економічні засади формування інвестиційної інфраструктури комплексного розвитку регіонів: [монографія] / Д.В. Нехайчук. – Херсон: Гринь Д.С., 2014. – 369 с.
9. Чопенко В. Индексированная земля [Электронный ресурс] / В. Чопенко// Зеркало недели. – 23.01.2016. – Режим доступа: <http://gazeta.zn.ua/ariculture/indeksirovannaya-zemlya-.html>
10. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: [монографія] / І.С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.
11. Economides N., White L.J. Access and Interconnection Pricing: How Efficient is the Efficient Component Pricing Rule? [text] / N. Economides, L.J. White // Antitrust Bulletin. – 1995. Vol. XL. - №3. – P.557-579
12. Fisher R.S. State and local public finance [text] / R.S. Fisher; 2. Aufl. – Chicago: 1996. –P. 179
13. Gregory P. And Stuart R. Comparative Economic Systems [text] / P. Gregory. R. Stuart. – 6th edition. – Houston Mifflin College: 1999. – P.78
14. King, D.N. Fiscal tiers: The economics of multi-level government [text] / D.N. King. – London: 1984. –P. 241
15. Pedreja-Chaparro F., Salinas-Jimenez J., Suarez-Pandislllo J. Financing local governments: the Spanish experience [text] / F. Pedreja-Chaparro, J. Salinas-Jimenez, J. Suarez-Pandislllo; International Studies Program, Andrew Young School of Policy Studies, Georgia State University, w.p. 06-11, USA, 2006. – P. 11-12.

Стаття надійшла 21.02.2016
Стаття прийнята до друку 5.03.2016

Ступницькая Т.М.

кандидат экономических наук, доцент
кафедра учета и аудита

Одесская национальная академия пищевых технологий
ул. Канатная, 112, г. Одеса, Украина, 65039

E-mail: t.stupnitska@yandex.ru

Немченко А.В.

Студентка 4 курса финансово-экономического факультета

Одесский национальный экономический университет

ул. Преображенская, 8, г. Одесса, Украина, 65082

E-mail: annem2956@gmail.com

ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВОЙ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ В УКРАИНЕ

Повышение жизненного уровня населения является основной целью рыночной экономики. Как свидетельствует опыт, решить социальные проблемы на местном уровне, гораздо эффективнее, чем на уровне государства. Это требует проведения финансовой децентрализации, следствием которой является передача и делегирование расходных полномочий, создание финансовой базы органов местного и регионального самоуправления, разработка путей решения местных задач. Именно потому составной частью экономических реформ в Украине выступает финансовая децентрализация. Под финансовой децентрализацией следует понимать не только передачу финансовых ресурсов. Она предполагает также передачу полномочий в финансовой сфере (расходных, доходных, налоговых).

В статье рассматриваются проблемы финансовой децентрализации. Местные бюджеты Украины в 2016 году испытывают дефицит, поскольку расширены полномочия, а средства для их выполнения отсутствуют. Поэтому многие социальные программы остаются под угрозой (финансирование и содержание ПТУ, решение экологических проблем и др.).

Авторами предложены нестандартные источники финансирования местных бюджетов с учётом потенциала региона. В качестве таких источников рассматривается выпуск местных ценных бумаг, предоставление льготных кредитов, субвенций. Для этого предложено создание регионального инвестиционного банка развития, что позволит привлечь средства, включая зарубежных инвесторов.

Предложен расчёт доходов регионального бюджета на одного жителя, который позволит оценивать как возможности региона в социальном развитии, так и необходимость в субвенциях, повышении эффективности производства.

Ключевые слова: финансовая децентрализация, затраты и доходы местных бюджетов, эффективность финансовой децентрализации.

Stupnytska T.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Department of Accounting and Auditing

Odessa National Academy of Food Technologies

Kanatna str., 112, Odessa, Ukraine, 65039

E-mail: t.stupnitska@yandex.ru

Nemchenko G.

The student of the fourth grade of financial and Economic faculty

Odessa National Economic University

Preobrazhenska str., 8, Odessa, Ukraine, 65082

E-mail: annem2956@gmail.com

THE PROBLEM OF FISCAL DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Improving the standard of living is the main aim of the market economy. How experience shows that to solve social problems at the local level, is much more effective than at the state level. This demands carrying out fiscal decentralization, the consequence of which is the transfer and delegation of spending powers, the creation of the financial base of local and regional self-government, the development of solutions to local problems. It is precisely because part of the economic reforms, fiscal decentralization serves in Ukraine. Under the financial decentralization should be understood not only the transfer of financial resources. It also involves the transfer of powers in the financial sector (expenditure, revenue, tax).

The article deals with the problem of fiscal decentralization. The local budget of Ukraine in 2016 are deficient in because the expanded powers and means to implement them are absent. Therefore many social programs are threatened (financing and maintenance of vocational schools, the solution of environmental problems, and others.).

The authors have proposed non-standard sources of funding local budgets taking into account the potential of the region. As these sources is considered issue of local securities, provision of soft loans, subventions. For this it proposed the establishment of a regional investment bank, which will raise funds, including foreign investors.

Proposed calculation of the regional budget revenues per resident, which allows estimating as an opportunity in the social development of the region and the need for subventions improve production efficiency.

Key words: fiscal decentralization, costs and revenues of local budgets, the effectiveness of fiscal decentralization.

References

1. Yevropeiska Khartiia mistsevoho samovriaduvannia. (2016, February). Retrieved from <http://decentralization.in.ua/yevropejska-hartiya-mistsevogo-samovr/>
2. Finansova detsentralizatsiia: «pidiomni» dlia hromad. (2016, February). Retrieved from <http://constitution.gov.ua/publications/item/id/47>
3. Zinchenko, M. A. (2015). Upravlinnia finansovymy potokamy mistsevykh biudzhetiv. Odessa.
4. Oparyn, V. M. (2005). Fynansovaia systema Ukrainy: Teoretyko-metodolohycheskye aspektu. K.: KNEU.
5. Voloshchuk, N. I. (2016). Rehionalni osoblyvosti rozvytku sfery maloho pidpriemnytstva. Chernihiv, U.
6. Tkachuk, A. (2016). S konstytutsiiei yly bez, detsentralyzatsiia nachalas. Teper tolko ne navredy! Zerkalo Nedely. Retrieved January 31, 2016, from <http://gazeta.zn.ua/internal/anatoliy-tkachuk-s-konstituciei-ili-bez-decentralizaciya-nachalas-teper-tolko-ne-navredi-.html>
7. Van Khorn, D. K. (1996). Upravlenye fynansamy. M.: Fynansu y statystyka.html
8. Nekhaichuk, D. V. (2014). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady formuvannia investytsiinoi infrastruktury kompleksnoho rozvytku rehioniv. Kherson: Hrin D.S.
9. Chopenko, V. (2016, January 23). Yndeksyrovannaia zemlia. Retrieved from <http://gazeta.zn.ua/ariculture/indeksirovannaya-zemlya-.html>.
10. Volokhova, I. S. (2014). Mistsevi finansy ta perspektyvy pohlyblennia finansovoi detsentralizatsiui v Ukraini. Odesa: Atlant.
11. Economides, N., & White, L. J. (1995). Access and Interconnection Pricing: How Efficient Is the Efficient Component Pricing Rule?, 3, 557-579.
12. Fisher, R. S. (1996). State and local public finance. Chicago: Aufl.
13. Gregory, P., & Stuart, R. (1999). Comparative Economic Systems (6th ed.). Houston Mifflin College.
14. King, D. N. (1984). Fiscal tiers: The economics of multi-level government. London.
15. Pedreja-Chaparro, F., Salinas-Jimenez, J., & Suarez-Pandisillo, J. (2006). Financing local governments: The Spanish experience. USA: Andrew Young School of Policy Studies, Georgia State University.

Received 21 February 2016

Approved 5 March 2016

Available in Internet 29.03.2016